

ZÁRÓDOLGOZAT

Majoros Kitti

2024.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus
kereskedelem és marketing felsőoktatási szakképzés szak

A dohányzási kultúra hazánkban

Belső konzulens:	Fiser Noémi egyetemi tanársegéd
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Vállalati Gazdaságtan Tanszék
Készítette:	Majoros Kitti

Gyöngyös
2024.

1.	Bevezetés	4
2.	A dohányzás története	5
2.1.	A dohány és a pipázás elterjedése	5
2.2.	A szivar térhódítása	6
2.3.	A cigarettázás kezdete	6
3.	A dohányboltokról általánosan	8
3.1.	A koncessziós szerződés	8
3.2.	A Nemzeti Dohányboltok arculata	9
3.3.	A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága	12
3.3.1.	Plakátok	12
3.3.2.	A 18 éven aluliak kiszolgálása	13
3.4.	Trafik TV	13
4.	A trafikok sajátos termékei	15
4.1.	Elektronikus cigaretta	15
4.2.	Hevítő dohánytermékek	15
4.3.	Nikotinpárna	16
5.	Dohányzási szokások bemutatása	17
5.1.	A nikotin és a nikotinfüggőség	19
6.	A Mátra Trafik Bt. bemutatása	22
6.1.	Elhelyezkedése	22
7.	A gyakorlat alatt végzett munka leírása	23
7.1.	Az eladás, értékesítés	23
7.1.1.	Dohánytermékek értékesítése	23
7.1.2.	Dohányhevítő termékek értékesítése	23
7.1.3.	Újságok értékesítése	23
7.2.	A kassza kezelése	24
7.2.1.	Az áru rendelése, bevételezése	24
7.2.2.	Partnercégekkel való kapcsolattartás	24
8.	Összegzés	26
9.	Irodalomjegyzék	27
10.	Ábrajegyzék	29

1. Bevezetés

Ebben a dolgozatban a Magyarországon jelenlévő dohányzási kultúrának fogok utánajárni. A gyakorlatom ideje alatt érdekesnek tartottam a trafikban megismert vásárlók dohányzási szokásait, érdekelt, hogy ez hogyan néz ki az egész országra nézve. Elsősorban maga a dohánynövény felfedezése és elterjedése érdekel, az amerikai őslakosoktól Európába hozott dohánytól kezdve az első pipákon át a 19. századig, amikor is a cigarettázás a fénykorát élte. Majd érintem a mai Nemzeti dohányboltok működését, küllemét, és hogy milyen feltételeknek kell megfelelnie manapság egy dohányboltoknak. A cégtábla, a cégér megjelenését is megvizsgálom, amelyek kötelező elemek minden dohányboltban. A dohánybolt nyitásához szükséges koncessziós szerződésnek is utánajárok, mégis milyen feltételekkel és kötelezettségekkel jár egy ilyen szerződés megkötése. Továbbá a napjaink újszerű, sajátos termékeiről és ejtek pár szót. Érintem a 21.század egyik legfontosabb problémáját, a fiatalok dohányzását. A pár évvel ezelőtt megjelent dohányhevítes termékek, valamint az e-cigaretták nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy egyre több fiatal felvegye a dohányzás szokását. Egy átfogó 2019-es kutatás alapján pedig kielemezem a hazai lakosság dohányzási szokásait. Megvizsgálom a megkérdezetteket életkor, legmagasabb iskolai végzettség, és nemek megoszlása szerint. Utánajárok annak, hogy milyen mértékben volt jelen a passzív dohányzás a lakosság életében 2019-ben. A nikotinfüggőség szintén fontos téma, amiről lehetetlen nem beszélni, ha a dohányzási kultúrát említem. Ahogyan azt tudjuk, a cigarettázásra rászokni könnyű, letenni viszont annál nehezebb és ennek a nikotin az oka. Habár a nikotin önmagában nem rákkeltő, a cigarettafüstben található vegyi anyagok előkelő helyen állnak a megbetegedések okainak. Beszámolok a nikotin pozitívnak érződő hatásairól, ami miatt az emberek nagy része nem is szeretné abbahagyni fogyasztását. Végül, a Mátra Trafik Bt.-ben eltöltött gyakorlati időm alapján megosztom mindazt, ami dohánybolti eladóként a feladatkörömbé tartozik. Megismertetem a kasszarendszert, amivel dolgozok, és hogy milyen feladatokkal jár napi szinten egy dohánybolti munka.

2. A dohányzás története

2.1. A dohány és a pipázás elterjedése

A 20. században minden nap találkozunk a dohányzással, akár aktívan, akár passzívan. De nem volt ez mindig így, hisz létezett egy füstmentes világ, még a dohány növény ezen felhasználási módjának megismerése előtt. Eleinte az amerikai őslakosok gyógyító növénynek tartották, az úgynevezett javasasszonyok, vagy máshol sámánok használták fájdalom csökkentésére. Elégetve, a füstjének bódító hatását már akkor felfedték, ezt pedig rituális szertartásokra is használták. Az európai felfedezők elsőre egy füstfelhőbe burkolózott őslakosokkal teli kontinenssel találkoztak, ezt nevezzük azóta Amerikának. Ahogy azt történelem órán sokat hallottuk rengeteg növényrel, például a paradicsommal, paprikával, burgonyával együtt a dohány is ekkor terjedt el az európai emberek között. A mai dohányzást akkoriban cikarként emlegették, ez a dohány elégetésével járó füstölést jelentette. A dohány sodrását, meggyújtását és elszívását először 1527-ben jegyezte fel Bartolomé de las Casas, majd Gonzalo de Oviedo y Velázquez jegyezte fel a dohány növény jellemzőit és annak felhasználási módjait 1535-ben. A tengerészek között terjedt el elsőként a dohányzás, akik a hosszú hajón töltött útjaik során ezzel a tevékenységgel töltötték ki mindennapjaikat. Ők is szembesültek először a füstölés iránti függőség fogalmával. Európai elterjedése Jean Nicot nevéhez fűződik, aki migrén gyógyítására ajánlotta a dohányt. Egy akkori botanikus Nicotra való tekintettel Nicotiana latin névre keresztelte el az újonnan megismert növényt, ebből következett pedig a mai viszonylatban ismert nikotin kifejezés. Az első dohánymagvak Spanyolország révén kerültek Európába, amelyeket a Cigaralles nevezetű földeken ültettek el, ekkor kezdődött meg Európában a dohánytermesztés és a föld nevével egybeötlő későbbi cigarro, cigar és cigaretta kifejezések is innen eredeztethetők. Ezek után sorjában szerte az európai országok között elterjedt a dohányzás. Angliában dohánykereskedők nyitottak üzleteket, ahol egy kisebb oktatásban is részesültek a vásárlók, hogy hogyan kell a dohányt felhasználni. Magáért beszél az a tény, hogy a dohány sokkal hamarabb elterjedt, mint bármely, az Újvilágból hozott növény, mint a már említett paradicsom vagy a burgonya. Angliában hamarosan alig akadt olyan ember, aki ne pipázott volna. Az akkori angol királynőt, I. Erzsébetet I. Jakab követte a trónon, aki feltűnően dohányellenes ember volt. Azt tartotta, hogy aki dohányzik, a pokolra fog jutni, de az akkor pipázó embert ez nem tántorította vissza. I. Jakab fejében ötlött meg először az a gondolat, hogy megemeli a dohány árát, ezzel leszokásra kényszerítve az embereket, ami hasonló, a mai eszméhez a dohánytermékek árával kapcsolatban, ám akkoriban ezt a javaslatot a parlament

elutasította. Az egészre ráadásként került az 1614-ben kitört pestisjárvány, ahol arra a következtetésre jutottak az angliaiak, hogy a pipázók kisebb szerével lettek betegek, ezért aki addig még nem tette, ezután nagy valószínűséggel elkezdett pipázni. Jakab fia, Károly a trónra szintén magával vitte apja eszméit a füstöléssel kapcsolatban, ám ő okosabbnak bizonyult. A dohányra királyi monopóliumot vezetett be, ami hamar rengeteg pénzt hozott udvarának. Ahogy mintegy járványként elterjedt az egész világon a dohányzás, úgy jelentek meg egymás után más és más büntető és tiltó eljárások ezen tevékenységgel kapcsolatban. Perzsiában például a dohánykereskedőket saját terményeikből összerakott máglyán égették el, Svájcban pedig külön börtönt építettek fel a pipásoknak. A tiltások ellenére a dohányzó emberek száma nem látszott csökkenni. Ezt kihasználva 1627-ben Lombardiában Mantua hercege monopóliumot vezetett be a dohányra, azaz az azzal való kereskedés teljes jogát egy emberre ruházta, persze borsos árért cserébe. Ezt a szokást hamar alkalmazni kezdte a legtöbb államfő, itt kezdődött a mai formában is ismert monopolizálás. (A dohányzás története, 2010.)

2.2.A szivar térhódítása

Miután a pipázás kezdett elfogadottá válni, megjelentek az első szivarok. Kubából vitt az Amerikai Egyesült Államokba Israel Putnam, egy katonai tiszt, 1762-ben Havanna szivarokat és kubai dohányt. A későbbiekben kezdték gyártásukat az első szivargyárak Amerikában. Kezdetben csak import dohánylevelekkel dolgoztak, majd megkezdték a szivar gyártására szolgáló dohány termesztését is. Nem sokkal ezután Európában is nyíltak szivargyárak, elsőként Sevillában majd Hamburgban. Hazánkban az 1820-30-as években már üzemeltek efféle gyárak. Ezekben az időkben jelentek meg a szivarozásra külön létrehozott helyiségek, például klubokban, szállodákban, továbbá az első dohányosok számára fenntartott vasúti kocsik is útnak indultak. (A dohányzás története, 2010.)

2.3.A cigarettázás kezdete

A cigaretta feltalálásának idejét homály fedi, valahol az 1830-as években került köztudatba, a tömeges gyártása pedig 1845-ben kezdődött Franciaországban. A szivarokhoz képest a cigaretta elszívása jóval kevesebb időt vett igénybe, így a felgyorsult világ embere hamarosan inkább az utóbbi mellett döntött, a szivarok népszerűsége erősen apadni kezdett.

1. ábra A cigaretták méretei a 20. század elején

(Forrás: (A dohányzás története, 2010.)

A mellékelt ábra nagyszerűen szemlélti, hogy a 20. század elején milyen nagy különbségek voltak a cigaretták méreteiben. A cigik hossza kezdetben 67 mm volt, ilyen volt a máig is sokat emlegetett Kossuth cigaretta. Később ez 84 mm-re nőtt, ami mai napig az átlag cigaretták mérete, és az ábrán látszik, hogy a napjainkban népszerű Multifilter márka már ekkor is ezt a hosszt használta. Ezek akkoriban terjedtek el King size néven, ami szintén azóta is használatban van. Érdeemes megfigyelni a Herzchen cigaretta szinte nevetséges méretét a társaihoz képest. A rohanó világban két lopott slukkra volt talán csak elég. Szöges ellentéte viszont ennek a Cabinet, ami a 160 mm, azaz 16 cm hosszúságával igencsak egyedinek számított. A mai cigaretták leghosszabb fajtája, az extra long is csak 110-120 mm között helyezkedik el. A dohányosok száma jelentős növekedést mutatott a két világháború között, ahol is, érthető okokból, már nem élvezeti cikknek számított, hanem nyugtató hatású pótcselekvésnek. A 20. századra érkezett el az a pont, amikor a dohányzás a fénykorát élte, szinte mindenki, bárhol és bármikor rágyújthatott. Bár az 1930-as években kezdtek elterjedni olyan kutatások eredményei, melyek a cigizés káros hatását hozták előtérbe, de akkoriban a gyártók ezt elcsendesítették egy időre a füstszűrők bevezetésével. Ezek után kezdődött meg a ma is ismert dohányellenes tendencia. (A dohányzás története, 2010.)

3. A dohányboltokról általánosan

A nemzeti dohányboltok (későbbiekben: trafik, dohánybolt), olyan kiskereskedelmi egységek, melyek monopóliumot élveznek a dohányárak árusításában. 2011 és 2013 között alapította meg a dohánybolti rendszert a második Orbán-kormány. Ezen időszak előtt akár kisebb élelmiszerüzletekben is könnyedén dohányáruhoz juthattak a magyar lakosok.

A kezdetekben a Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt. hatáskörébe tartozott minden, ami a trafikokhoz volt köthető. Egészen 2021-ig működött ez a társaság, majd azóta a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: SZTFH) tartozik felelősséggel, többek között a dohányboltokért.

Napjainkban, ha valaki Nemzeti Dohányboltot szeretne nyitni, egy pályázatra kell jelentkezést benyújtania, amely pozitív elbírálás esetén 20 évre szóló szerződéskötéssel jár. Ez egyéni vállalkozóként vagy gazdasági társaságként igényelhető meg. Egy személy maximum 5 ilyen szerződést birtokolhat. Egy településen belül a lakosok száma határozza meg a benyújtható pályázatok számát. A pozitív elbírálás eléréséhez a pályázóknak jelentkezéskor fel kell tüntetniük a nyitvatartást, a bolt belső és külső kialakítását, a forgalmazni kívánt termékeket és minden, a törvényben szereplő szempontnak meg kell felelniük. (wnx.hu, 2013.)

Ez a rendszer viszont hordoz magában egy nagyon fontos problémát, ami abból ered, hogy a Nemzeti Dohányboltoknak köszönhetően erősen megnövekedett a dohánytermékek ára, és növekszik is egyfolytában. Ez a feketepiac elterjedését és népszerűségét eredményezte, hiszen külföldről rengetegen hoznak be illegálisan cigarettát az országba, és az emberek bizonyos százaléka hajlandó ezeket megvenni, hisz sokkal kedvezőbb az áruk.

3.1. A koncessziós szerződés

Mint fentebb említettem, a koncessziós szerződést minden leendő trafiktulajdonosnak alá kell írnia. „A koncessziós szerződés visszterhes szerződés, azaz az állam, vagy az önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő vagyontárgyak birtoklásának, használatának és hasznosításának joga illetve a koncesszió-köteles tevékenységek gyakorlásának joga csak ellenérték fejében engedhető át.” (Tekla, 1998) A koncessziós szerződést minden esetben határozott időre kötik. Ez a szerződés lényegéből fakad: egy időre átengedik bizonyos állami vagy önkormányzati tulajdon használatát.

Ha ezt a szerződést lehetne határozatlan időre kötni, az szinte a használat teljes jogának átruházását jelentené. (Tekla, 1998)

A szerződéskötés eljárása nyilvános pályázati felhívással kezdődik. Az 1991. évi XVI. tv. 8. § (1) bek. alapján: A pályázati kiírást legalább két országos napilapban, valamint, ha önkormányzati felhívásról van szó, akkor helyi napilapban is fel kell tüntetni. Mindezt legalább 30 nappal azelőtt, hogy a pályázatokra való jelentkezés benyújtási időtartama elkezdődne. A felhívásnak többek között tartalmaznia kell

- az elbírálás szempontjait,
- a koncessziós szerződés időtartamát,
- a felállított jogi és pénzügyi feltételeket,
- a szerződés felbontására jogosító feltételeket. (XVI. tv. 8. § (1) bek., 1991.)

2023. június 30-a óta a dohánykereskedelemben a koncessziós szerződésekhez köthető egyes feladatokat a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter látja el. A Magyar Állam nevében az Építési és Közlekedési Miniszter (a továbbiakban: ÉKM) ez a személy. Az ÉKM dohánytermékekkel kapcsolatos feladatai:

- A koncessziós szerződésre szóló pályázat kiírása, elbírálása, valamint maga a szerződéskötés.
- A szerződések kezelése (módosítása, megszüntetése).
- A koncessziós szerződésekhez köthető számlázási feladatok, és követeléskezelési feladatok. (SZTFH, n.a.)

Pozitív elbírálás esetén pedig, a fentebb írtak alapján, a szerződés megkötésre kerül és a leszerződött fél koncessziós díj befizetésére köteles az időtartam lejártáig.

3.2.A Nemzeti Dohányboltok arculata

Ha valaki trafikot nyit, a bolt küllemének és belterének meg kell felelnie bizonyos szabályoknak. Elsősorban figyelembe kell venni azt, hogy a dohányboltnak egy külön elkülönített helyiséget kell kialakítani. Előfordul példa kisebb településeken arra, hogy egy kis élelmiszerbolton belül található a dohánybolt, ami szabályos, ha külön kialakított részen folyik a

dohánytermékek árulása. Ilyenkor a Nemzeti dohánybolt felirat elhelyezendő az épület külsején is. De már nem működik az a régi rendszer, amikor még az élelmiszerboltokban, a kasszák fölötti polcra adták az eladók a dohánytermékeket. (2012. évi CXXXIV. törvény, 2012.)

Valamint a 2012. évi CXXXIV. törvény kimondja, hogy:

„12. § (1) A dohánybolt külső felületén a következőket kell jól láthatóan megjeleníteni:

- a) „Nemzeti Dohánybolt” felirat;
 - b) olyan kör alakú jelzés, amelynek átmérője legalább 40 centiméter, és amelyen fehér alapon fekete vagy piros nyomtatással megjelenítésre kerül a következő szám: „18”, azzal, hogy a kör alakú jelzés külső kerületén legalább egy 4 cm vastagságú külső, piros gyűrű látszik;
 - c) a dohánybolt nyitvatartására vonatkozó adatok és az üzemeltető gazdasági társaság vagy egyéni vállalkozó neve és székhelye és
 - d) a koncessziós szerződésben vagy a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység folytatására feljogosított személy kijelölési okiratában meghatározott, dohányboltra utaló egységes jelzés.”
- (2012. évi CXXXIV. törvény, 2012.)

2. ábra Nemzeti Dohánybolt cégtábla

(Forrás: saját kép)

A cégtáblán, amelyet az épület külsején helyeznek el, megjelenik a „Nemzeti dohánybolt” felirat. Ennek háttere barna, és ezen a különböző részek fehér alapszínnel jelennek meg. Ez maximum 2 m² lehet, a bejárat felett és lehetőleg azzal megegyező hosszban kell kitenni. A cégtábla bal oldalán

helyezkedik el a már ismert 18-as szám, piros karikával körbevéve. Emelett a barna alapú tábla többi részén jelenik meg a Nemzeti dohánybolt felirat fehér színnel. Mindezek alatt pedig a cégtábla teljes hosszában nemzeti színű csíkok vannak. (Nemzeti, 2013.)

3. ábra A Nemzeti dohányboltok cégére

(Forrás: saját kép)

A sokat látott kör alakú cégér szintén kötelező elem, ez kör alakú, ami az épület falára merőlegesen helyezendő el. A cégéren, kívülről haladva, a Nemzeti dohánybolt felirat helyezkedik el körívesen, barna alapon fehér színnel, majd ezt egy piros színű csík követi, amelyet egy fehér, végül a kör forma belsejében egy zöld alapon fehér, árnyékolt T betű helyezkedik el. (Nemzeti, 2013.)

A hivatalos színei ezeknek a jelképeknek:

- Pantone 484c (piros)
- Pantone 7483c (zöld)
- Pantone 477c (barna)
- Fehér (Nemzeti, 2013.)

3.3.A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága

Ahogy az fentebb is olvasható, a dohánykereskedelemmel kapcsolatos főbb tevékenységekért az SZTFH felel. Emellett felügyelik még a szerencsejátékkal kapcsolatos ügyeket, felszámolói és végrehajtói felügyeleti kötelességük van, valamint a kiberbiztonsággal is foglalkoznak.

Egyik legfőbb feladatuk a dohányügyben a 18 év alatti fiatalok kiszolgálásának teljes mértékű visszaszorítása és a dohányzás negatív következményeinek kommunikálása. Ez többféle módon történik.

3.3.1. Plakátok

Az SZTFH időszakosan minden trafikba kiküldi a saját készítésű plakátját, amely kötelezően kihelyezésre kell, hogy kerüljön a bolton belül. Ezek hétköznapi példákat vesznek alapjául annak, hogy bemutassák a dohányzás negatív hatását az emberi szervezetre.

4. ábra Az SZTFH aktuális plakátja

(Forrás: (SZTFH, Egészségvédelmi tájékoztató, 2024.)

A mellékletben található kép egy tökéletes példája ennek. Sokszor megfigyelhető, hogy az aktuális trendeket, szlengeket próbálják követni ezek a plakátok, ezzel is leginkább a fiatal felnőtt vásárlókat megcélozva. A szívás többjelentésű szó; egyben szleng szó, az élet nehézségeit, akadályait tükrözi, valamint egy dohánytermékből történő szippantásra is utal. A szöveg

össességében azt sugallja a trafikba betérőknek, hogy a dohányzás szükségtelen ahhoz, hogy valaki boldog életet éljen.

3.3.2. A 18 éven aluliak kiszolgálása

Még napjainkban is fontos és visszaszorítandó probléma a dohányboltokban a kiskorúak kiszolgálása. Ennek az ellenőrzése is az SZTFH hatáskörébe tartozik. Próbavásárlásokkal ellenőrzik az erre vonatkozó szabályok betartását. Mint ahogy az egy 2024 január 29-ei közleményükben olvasható, az idei évben minden dohányboltot legalább egyszer ellenőrizni fognak. Ennek a menete a következő: egy kiskorút beküldenek a trafikba, a dolgozónak pedig az a feladata, hogy felismerje, hogy a személy feltehetően 18 éven aluli, életkorának bizonyítására megfelelő igazolványt kérjen felmutatásra, ennek hiányában pedig megtagadja a kiszolgálást és távozásra kérje az illetőt.

Szintén az említett közleményben felhívják a figyelmet arra, hogy ha a próbavásárlás alkalmakor mégis kiszolgálásra kerül a kiskorú illető, úgy szigorú szankciókkal néznek szembe a tulajdonosok.

- Az első jogsértés esetén minimum 1 millió forintos büntetéssel kell számolniuk.
- A második hibázás után az előző bírság minimum 150 százaléka, de legfeljebb 10 millió forint a büntetés, valamint az SZTFH 30 napra bezáratja az üzletet.
- Ha pedig 1 éven belül 3 alkalommal történik jogsértés, akkor pedig az SZTFH visszavonja a dohánytermékek árulására szóló engedélyt és a megkötött koncessziós szerződést felbontja. (SZTFH, A fiatalok védelmében fokozottan ellenőrzi a trafikokat az SZTFH, 2024.)

3.4. Trafik TV

A dohányboltokban a 2024-es évben kerültek bevezetésre az ún. TrafikTV-k. Ezek, az SZTFH eszméjével ellentétben, reklámozási célt szolgálnak. Ezt az új rendszert a Diginstore Zrt. üzemelteti és kezeli. A TrafikTV-t egy, már külföldön működő rendszer mintájára készítették el és vezették be hazánkban. Már Magyarország 560 településén, és összesen 953 üzletben megtalálható. A Trafik TV, mint említettem, reklámozási célt szolgál. Mivel ezek a TV-k az üzletekben jól látható, szembeötlő helyekre vannak felszerelve, így ötvözi az eladáshelyi reklámozás és a digitális marketing pozitívumait. Szolgáltatásai egyben célozzák meg a dohánybolti dolgozókat, azok

tulajdonosait, valamint a vásárlókat. B2B szolgáltatásuk az üzletek egymás közötti kommunikációját segíti. Ugyanis a TrafikTV-n nyitvatartási időn kívül ilyesféle hirdetések kerülnek közvetítésre, valamint a dolgozók számára naponta kvízkérdések megválaszolására van lehetőség, amivel hetente, havonta különböző nyereményekre tudnak szert tenni. B2C kommunikációjuk a vásárlók számára kialakított reklámblokkokat takarják. (TrafikTV, n.a.)

4. A trafikok sajátos termékei

4.1 Elektronikus cigaretta

Az elektronikus cigaretta (a továbbiakban: e-cigi, e-cigaretta) a hagyományos dohánytermékektől eltérően nem a dohány elégetését veszi alapul. Ezekben a készülékekben egyfajta folyadék található, liquidként is emlegetik. Az egész készülék ennek a folyadéknak a felmelegítésén és gyakorlatilag az elporlasztásán alapul, aminek a terméke egy szinte párárt kieresztő dohányos. De kétség sem fér hozzá, hogy ez a megoldás is hordoz magában a szervezetre káros hatásokat. Az említett pára belégzése nagyban hozzájárulhat bizonyos szív-és érrendszeri, tüdő-, és központi idegrendszeri problémák kialakulásához. Nincs olyan fellelhető kutatás, amely bármilyen szempontból is kimondaná, hogy ez a megoldás egészségesebb, mint a hagyományos felhasználásai a dohányzásnak. Ehhez hasonlóan arra sincs semmiféle bizonyíték, hogy ezek a készülékek segítenek a leszokásban, a köztudatban mégis ez az elterjedt magyarázat, hogy miért az e-cigit használják. Ha jobban belegondolunk, csak egy másik módját választjuk a nikotinbevételnek. (DLTK, Elektronikus cigaretta (e-cigaretta), n.a.) Érdeemesnek tartom megemlíteni, hogy ez a termék jelentős szerepet játszik a fiatalok nikotinfüggőségének kialakulásához, ezért mára hivatalosan Magyarországon nem lehet őket forgalmazni.

4.2 Hevítő dohánytermékek

Ezek a termékek dohányt tartalmaznak, azzal a különbséggel, hogy a hevítő készülékek sokkal kevesebb hőfokra melegítik a dohányt, és nem égetik, mint a hagyományos cigarettázásnál, így ennél a keletkezett végtermékként a dohánypára kifejezés elterjedt. Erről az alternatíváról a csapból is az a hiedelem folyik, hogy használata során 90-95%-kal kevesebb a káros anyag kibocsátás, mint egy hagyományos cigaretta elszívásakor. A technológiát használó termékkel rendelkező cégek pedig szeretnek is ezzel kampányozni. A valóság azonban az, hogy olyan újszerűek ezek a termékek, hogy hosszútávú hatásait képtelenség lemérni, ezekre csak a későbbi években lesz lehetőség. Érdekes tényként szolgálhat az az álláspont, miszerint egyes ilyen elektronikus készülékek képesek arra, hogy felmérjék a fogyasztó dohányzási szokásait és erről visszaigazolást adjanak a gyártó cégnek. (DLTK, Hevített dohánytermékek, n.a.) Valamint itt is érdemes megemlíteni, hogy napjainkban ezeknek a termékeknek az ízesített verzióinak gyártását leállították, Magyarországon már nem gyártható ízesített hevítéses, dohányt tartalmazó termék, a

boltok a készlet erejéig rendelnek és eladják, amit tudnak. Ezt is a fiatalkorúak nikotinfüggőségének visszaszorítása érdekében rendelték el.

4.3 Nikotinpárna

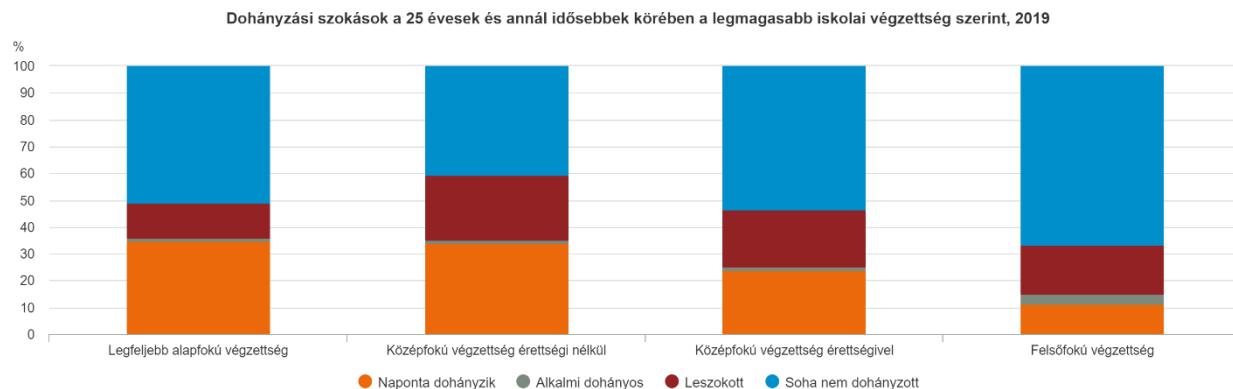
A nikotinos tasakok (más néven: snüssz) dohányt nem tartalmaznak, ezek nikotinnal átitatott kis párnák. Ezt az emberek az ajkuk és az ínyük közé helyezik, és így a nyálkahártyán keresztül juttatják a szervezetükbe a nikotint. Semmiféle füsttel vagy párával nem jár a használata. Többféle ízesítésekben kapható, ez is hozzájárult a sikeréhez. Rendkívül magas nikotintartalommal rendelkező verziók is léteznek belőle, és mivel külső szemmel észrevehetetlen, így a használója olyan helyen és időpontban is tud nikotint a szervezetébe juttatni, amikor egyébként ez nem lenne lehetséges. Talán ezért is terjedt el rettentő mértékben ez az alternatíva a fiatalok között, akik előszeretettel használják iskolaidőben.

5. Dohányzási szokások bemutatása

A Központi Statisztikai Hivatal adatait alapul véve szeretném jobban megvizsgálni a magyar lakosság dohányzási szokásait egy viszonylag friss, 2019-es kutatás eredményei alapján. Ezek szerint a 2019-es évben Magyarországon a nők közül minden negyedik, a férfiak közül minden harmadik dohányzott. Mindkét nemre igaz, hogy a 18-tól 34 éves korosztályban volt a legtöbb dohányos, a 65 év felettiben pedig a legkevesebb. A 2009-es és 2019-es évek között nem sok a különbség ilyen szempontból nézve, az előbbi korosztályban valahol 25% környékén ingadozott ennyi éven át a dohányosok száma.

5. ábra Dohányzási szokások a 25 évesek és annál idősebbek körében a legmagasabb iskolai végzettség szerint, 2019

(Forrás: (KSH, 2019.)

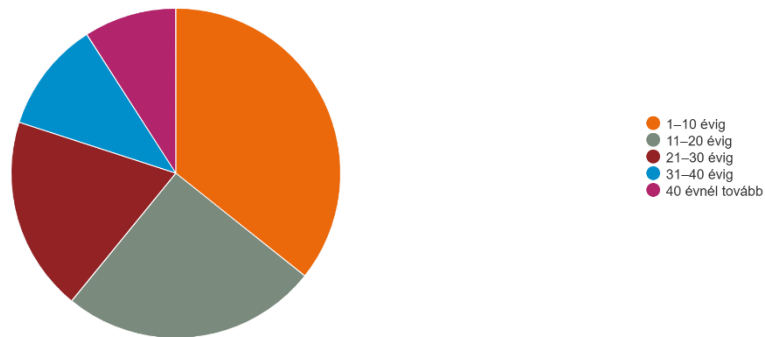
Ha az iskolázottságot nézzük, amelyet megjelenít a csatolt ábra, az alapközü, valamint a középfözü, érettségi nélküli emberek majdnem 35%-a dohányzott, míg az érettséggel vagy felsőoktatási képzettséggel rendelkezők sokkal szebb tendenciát mutattak: az előbbinél ez az arány 23% volt, az utóbbinál pedig 11%. (KSH, 2019.)

Akármennyire is meglepő, a budapestiek környékén a legnagyobb a soha nem dohányzott kategóriába tartozott emberek száma, 60,6%-kal. A felmérés szerint azok közül, akik már leszoktak, 86%-uk a korábbi években legalább egy évig minden nap rendszeresen dohányzott. Közülük és azok közül, akik még most is napi rendszerességgel cigarettáznak, tízből minden negyedik ember legalább 20 évig cigarettázott, vagy teszi azt még mindig. (KSH, 2019.)

6. ábra A napi dohányosok és a korábban legalább 1 évig naponta dohányzók megoszlása a rendszeres dohányzás időtartama szerint

(Forrás: (KSH, 2019.)

A napi dohányosok és a korábban legalább 1 évig naponta dohányzók megoszlása a rendszeres dohányzás időtartama szerint, 2019, %

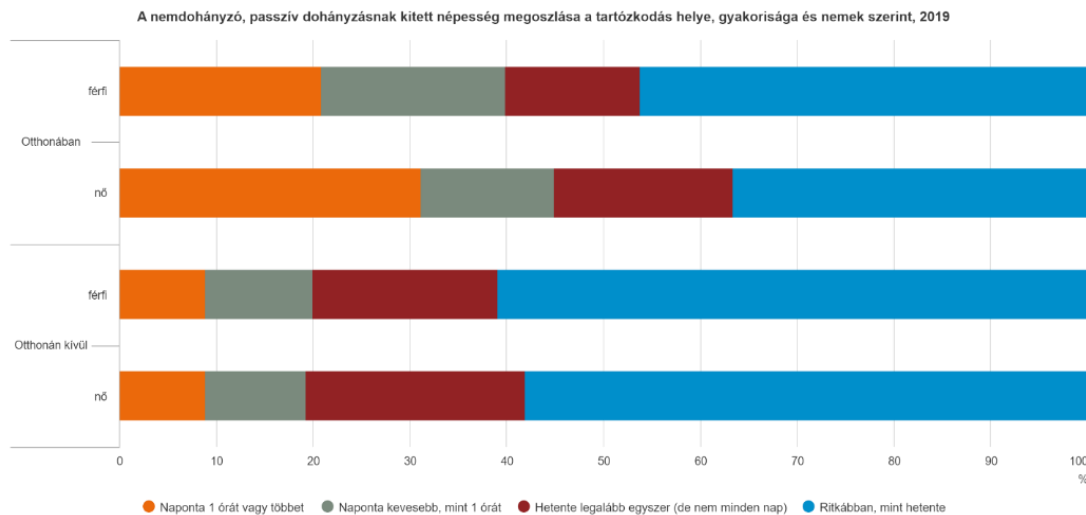

Érdeemes megfigyelni, ahogy az az alábbi ábrán is látszik, hogy a napi dohányosok, vagy ez előtt legalább egy évig naponta dohányzók közül 41% 14 és 17 éves kora között szokott rá a cigarettára, majdnem 35% pedig 18 és 20 év között. Vagyis tény és valódi probléma a fiatalkori dohányzás hazánkban, és nem véletlen küzd azért például az SZTFH, hogy a tinédzserek dohányzását visszaszorítsa. 30 éves kor felett alig a megkérdezettek 3%-a szokott rá ebben a korban a dohányzásra, vagyis egy elenyésző számról beszélünk. A megkérdezett rendszeresen dohányzó férfiak közül 42,2%, a nők közül pedig 24,1% naponta legalább 20 szál cigarettát elszívott. Leggyakrabban az alacsonyabb jövedelműek fogyasztottak el ennyi cigarettát naponta, a magasabb végzettséggel rendelkezők közül egyre kisebb számmal képviselték magukat olyanok, akik ennyit dohányoztak volna egy nap. A felsőfokú végzettségűeknél érdekes megfigyelni, hogy míg a nők csak 10%-a szívott el legalább 20 szál cigarettát egy nap, a férfiak száma ennek a háromszorosa, 30%. Érdekes még hangsúlyt fektetni arra, hogy dobozos vagy töltött cigarettát fogyasztanak inkább az emberek? Nagyjából úgy oszlik meg ez az arány, hogy a rendszeresen cigarettázók fele csak készen vásárolt termékekre gyűjtött rá, a negyede sodort cigarettára, a másik negyede pedig ezt a kettőt felváltva alkalmazta. Az alkalmi dohányosok körében nagyobb népszerűségnek örvendett a dobozos cigaretta, elenyésző arányban beszélhetünk olyanokról, akik sodort cigarettát szívtak. Sodort cigarettát nagyobb mértékben szívtak az alacsonyabb végzettséggel és jövedelemmel rendelkezők, készen vett terméket pedig inkább a nők, a magas végzettséggel és jövedelemmel rendelkezők és a fiatal felnőttek vásároltak. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a már említett elektronikus dohányzó eszközöket már 2019-ben is nagy számban használták a fiatalok, szinte

hihetetlen, de ekkor a 15 és annál idősebb fiatalok 2%-a használt valamilyen elektronikus dohányzó eszközt. Talán nem tűnik ez a szám soknak, csak akkor, ha belegondolunk, hogy ennyi idősen hivatalosan nem is dohányozhatna senki. (KSH, 2019.)

7. ábra A nemdohányzó, passzív dohányzásnak kitett népesség megoszlása a tartózkodás helye, gyakorisága és nemek szerint

(Forrás: (KSH, 2019.)

Ha már dohányzás, akkor elkerülhetetlen megemlíteni a passzív dohányzás fogalmát. Ha azt gondolnánk, hogy leginkább az utcán következik be a passzív dohányzás, de ez a 2019-es statisztika ennek ellenkezőjét mutatja: naponta 1 órát vagy többet szívták mások füstjét az otthonaikban a férfiak 20%-a, a nők 31%-a. Ez a megoszlás sokkal kevesebb az utcán, az otthonon kívül történő passzív dohányzás esetében: a nők és a férfiak közül is csupán 9% tapasztalja naponta 1 órát vagy többet ezt az élményt. (KSH, 2019.)

5.1.A nikotin és a nikotinfüggőség

Fentebb említésre került már, hogy a nikotin elnevezést Jean Nicotról kapta ez az anyag a 16. században. Ez egy szerves vegyület, amely kisebb mennyiségben más növényekben is fellelhető, például a krumpliban vagy a paradicsomban. A nikotin hő hatására csapódik ki, így mikor a cigaretta meggyújtása után az eléri a megfelelő hőfokot, felszabadul a nikotin, ami belélegzéskor könnyen felszívódik. Nagy tévhit viszont az, hogy a nikotin az okozója a dohányzás által kialakuló rákos megbetegedéseknek. A nikotin önmagában, nagy mennyiségben nyilván nem egészséges, de nem rákkeltő. Sokkal inkább a cigaretta égésekor keletkező toxikus anyagok a

felelősek a megbetegedésekért. Michael Russel szavait idézve: „*Az emberek a nikotin miatt cigarettáznak, de a kátrány fogyasztásába halnak bele.*” (Tobacco, 2022.) Habár a rákkeltő jelzőt nem használhatjuk a nikotinra, a függőségek kialakulását sokkal inkább írhatjuk a számlájára. A nikotin adrenalinfelszabadulást eredményez a szervezetben, valamint megemeli a pulzusszámot, és dopamin szabadul fel a szervezetben. Érdekes kérdés még, hogy miért kívánja az ember annyira a cigarettát, amikor alkoholt fogyaszt? Egyes, már leszokott dohányosok is sok esetben mégis rágyújtanak, amikor alkoholt fogyasztanak. A válasz a kérdésre az említett dopamin. Ennek felszabadulásakor az idegsejtek közötti kapcsolat akár duplájára is nőhet, amely élénkebb emlékeket eredményez. Így egy összejövétel alatt, amikor valaki egyszerre dohányzott és fogyasztott alkoholt, sokkal erősebb és boldog emlékek maradtak meg az agyában. Ezért amikor legközelebb alkoholhoz nyúl, szinte elengedhetetlennek érzi mellőle a nikotint. Pedig azt is érdemes hozzátenni, hogy a kettő nem erősíti fel egymás dopamintermelését, hanem külön-külön működnek. (Tobacco, 2022.)

A nikotint egyfajta mérgeként is szokták emlegetni, hiszen súlyos következményei lehetnek a fogyasztásának, és a legszörnyűbb az egészben, hogy az emberek önszántukból viszik be ezt az anyagot a szervezetükbe. Túlzott nikotinbevitel esetén fennáll a veszélye a nikotinmérgezésnek. Hasonlóan, mint a drogokat, ezt is túlzásba lehet vinni, és ha valaki átesik a ló túloldalára, nikotinmérgezést kaphat. Ennek tünetei például a hányinger, térdremegés, hányás, fejfájás. (Tobacco, 2022.)

A másik, és talán legtöbbször szóban forgó negatív hatása a nikotinnak az a függőség, amelyet okoz. Milyen jelei lehetnek a nikotinfüggőségnek?

- Nem tudja abbahagyni a dohányzást. Már többször is próbált esetleg leszokni róla, sikertelenül.
- Elvonási tüneteket tapasztal, amikor megpróbál lemondani róla. Ezek a tünetek sokszor az elmére gyakorolnak hatást, pl. szorongással, depressziós érzésekkel, nehéz koncentrációval és frusztrációval.
- Akkor is dohányzik tovább, amikor az egészsége érdekében már nem kéne, hogy megtegye.
- Tartózkodik az olyan összejövetelektől, amikor tudja, hogy olyan helyre menne, ahol nem lehet dohányozni, vagy olyan emberekkel lenne, akik ezt nem tolerálják. (Clinic, 2022.)

Több tényező ráadásul hozzájárulhat ahhoz, hogy valakinél nikotinfüggőség alakuljon ki. Ezek a következőek lehetnek:

- Ha valaki fiatal, tinédzserkorában kezd el cigarettázni, sokkal valószínűbb a függőség kialakulása.
- A család, a környezet, amiben felnőtt valaki, szintén nagyban hozzájárul ehhez, Nagyobb valószínűséggel fog elkezdni cigarettázni valaki, aki dohányzó családban nőtt fel.
- Bizonyos mentális betegségek is hozzájárulhatnak ehhez, pl. a depresszió vagy a poszt traumás stressz.
- Továbbá, akik drogot, alkoholt, hasonló függőséget okozó szereket fogyasztanak, könnyen a cigarettára is rászokhatnak. (Clinic, 2022.)

6. A Mátra Trafik Bt. bemutatása

Miután alapjában véve bemutattam a dohányboltokat, szeretném ugyanezt megtenni a gyakorlati-, egyben munkahelyemmel, a Mátra Trafik Bt.-vel. Az SZTFH oldalán elérhető egy táblázat, amely a jelenlegi engedéllyel rendelkező dohányboltok listáját tartalmazza. Ezen szerepel a Mátra Trafik Bt., 4 különböző üzlettel. Az cég 2013. 07. 01-jével érvényesítette az engedélyét, így a koncessziós szerződést 20 évre megkötve, 2033. 06. 30-áig érvényes engedéllyel rendelkezik. Mindegyik üzlete Gyöngyös városában található, de én a Köztársaság tér 5. szám alatt álló üzletről tudok pontosabb betekintést adni. (SZTFH, Engedéllyel rendelkező Nemzeti Dohányboltok, 2024.)

6.1. Elhelyezkedése

Ahogy azt említettem, a gyöngyösi dohányboltok közül 4 ehhez a céghez tartozik. A fentebb szóba hozott lista alapján Gyöngyösön összesen 14 trafik rendelkezik dohánytermékek árulásának engedélyével. Az üzlet, ahol én dolgoztam, Gyöngyös belvárosában, a Köztársaság téren helyezkedik el. Ez a hely több szempontból is előnyös: közvetlen a gyöngyösi piac mellett található az üzlet, így a reggeli bevásárlás mellett az emberek nagy számmal tértek be a dohányboltba is. A másik plusz pont, hogy az üzlettől nagyjából 5 perc sétára található Gyöngyös főtere. A téren rendezett rendezvények ideje alatt megfigyelhető volt, hogy a vásárlók száma is megnövekedett, ha elfogyott a cigaretta, vagy csak frissítőre volt szükség, akkor oda tértek be.

7. A gyakorlat alatt végzett munka leírása

7.1. Az eladás, értékesítés

7.1.1. Dohánytermékek értékesítése

Nyilvánvalóan az első és legfontosabb dolog, amit egy dohánybolti eladóként csinálnom kell, az az eladás. Az esetek nagy részében ez a folyamat hamar lezajlik, hiszen a legtöbben tudják, hogy mit szeretnének vásárolni. Amikor viszont nem tudják, nem ismerik a termékeinket, akkor az én segítségemet kérik. Én megpróbálom mindig a lehető legjobb opciót felkínálni a vevőnek, remélve, hogy jó ajánlatot tettem. Ez általában hamar kiderül, hiszen a boltban közvetlenül velem találkozok, ha legközelebb betér, és elmondja, mennyire tetszett neki, amit ajánlottam.

7.1.2. Dohányhevítős termékek értékesítése

A munkám eladás részéhez tartozik még továbbá a már említett dohányhevítős termékek értékesítése. Ezek azok az eszközök, amelyekről nekem kell a legtöbbet tudnom, hiszen egy vevő nem fogja rögtön a forgalmazó ügyfélszolgálatát felhívni, hogy bővebb információt kapjon. Egyszerűbb bejönnie a boltba és engem kérdezni, aki a pult mögött áll. Ezért a partnercégek területi képviselői több ízben mindig naprakészen tartanak az információkkal, az újdonságokkal, hiszen, ha nem tudok válaszolni a vevő kérdésére, akkor kétszer is meggondolja, hogy megveszi-e a terméket, így lehet, hogy egy potenciális vevőt veszít a cég és a partner is. Az egyik ilyen hevítős készülék, az Iqos eladását nem csak a saját kassza programomban kell végrehajtanom, hanem egy külön felületen is ki kell vezetnem a készletről és egy regisztrációhoz csatolni a vevő számára. Ehhez előzetesen egy képzésre is el kellett mennem, ahol ennek az eladási felületnek a használatát is megmutatták.

7.1.3. Újságok értékesítése

A boltban, ahol dolgozom, újságokat is árusítunk. Ez az egyik legbonyolultabb része a mindennapoknak. Tudni, hogy melyik újság mikor jelent meg, mikor jelenik meg a következő, megszűnt-e vagy csak nem kaptunk, és még sorolhatnám. Kora reggel érkezik a Szolpress Kft. szállítója, aki hozza az aznap megjelent újságokat. Ezeket a délelőtti kolléga kiteszi a polcra, az előző számukat pedig leveszi. Ezeket az előző kiadásokat én délután tételesen leszámolom, kitöltöm a remittendáról papírt, valamint a raktárkészletből is kivezetem. Összekötöm ezeket az újságokat, és másnap reggel ahogy új adag megérkezik, az előző távozik a boltból.

7.2.A kassza kezelése

A bolt raktárkészlete iránti felelősség mellett a kasszaprogram és a pénz kezelése az egyik legnagyobb odafigyelést igénylő feladat a munkám során.

A bolt Juta rendszert használ a kasszaprogram és a raktárkészlet megjelenítésére egyaránt. Mindkettő kezelése egyszerű, gyorsan elsajátítható. A kereskedelmi tapasztalat miatt már nagyon egyszerűen megy a pénzkezelés, a visszajáró kiszámolása, de ha mégis problémám lenne vele, a kasszaprogramot ebben az esetben is a segítségemre hívhatom.

7.2.1. Az áru rendelése, bevételezése

Legfőbb szállítók:

- ODBE
- Alföld Tabak Kft.
- Rónatabak Kft.
- Hell Energy Magyarország Kft.

A dohányboltok legfőbb beszállítója az Országos Dohányboltellátó Kft., röviden ODBE. A cigarettákon és dohányokon kívül rengeteg féle terméket szállítanak. A cégnél a dolgozók, azaz mi írjuk a bolt rendelését. Ennek minden héten leadási határideje van, majd kiszállítási napja. A rendelést az átlagos fogyás és az aktuális raktárkészlet alapján írom meg. Majd, amikor a kiszállítási napon megérkezik az áru, a raktárkészletprogramban a szállítólevél alapján ezt felviszem a rendszerbe, és ezután jöhet a kipakolás.

Ezen kívül több különféle szállító érkezik még hozzánk, például a Hell Energy Magyarország Kft. is. A képviselőjük a hét egy megszabott napján kijön a boltba, ahol az általunk összeírt rendelést felveszi, majd szintén a szállítási napon ez meg is érkezik. Az árut tételesen átnézem, mielőtt a szállítólevelet aláírom, majd szintén tételesen felviszem a gépbe az érkezett árut és a mennyiségeket.

7.2.2. Partnercégekkel való kapcsolattartás

A szóban forgó üzlet egyik legfőbb partnercége a Philip Morris Magyarország Kft. Az ő területi képviselőikkel találkozom a legtöbbit, mert ők jönnek ki a legsűrűbben. A látogatások alkalmával tájékoztatnak az újdonságokról, naprakész információkat osztanak meg velem, amit

nekem továbbítanom kell a kollégáimnak, hogy ők se maradjanak le semmi fontosról. Az ő cégüknek van egy külön felülete a dohánybolti dolgozók számára, ahol akár utána is olvashatunk olyan dolgoknak, amikben nem vagyunk biztosak. Ezen felül, minden hónapban egy havi képzést állítanak nekünk össze, hogy szinten tudjuk tartani a tudásunkat. A területi képviselőkkel érdemes jóban lenni, hiszen mindig akadhat olyan helyzet, ahol egy vevői kérdésre nem tudom a választ és ilyenkor szívesen fordulok hozzájuk.

8. Összegzés

Azért választottam a dohányzás témáját a dolgozatomhoz, mert dohánybolti eladóként naponta találkoztam a vásárlók sokszínű felhozatalával, valamint a dohányboltok működésével, ami olyan témának bizonyult, melyet szívesen kutattam. Dolgozatomban érintettem a dohányzás történetét, amely személy szerint lenyűgöző volt számomra, hogyan is jutottunk ide, hogy egy közismert mérgező szer kerül árusításra a dohányboltok polcain, egészen az 1400-as évektől, amikor Kolumbusz Kristóf először lépett az amerikai őslakosok földjére. Továbbá érdekes volt utánajárni, hogy milyen kötelezettségekkel is jár egy olyan üzlet nyitása és fenntartása, mint ahol dolgozok. Szigorú szabályok övezik a dohányboltok tulajdonosait, és a dolgozókat egyaránt. A fiatakorúak dohányzása különösen figyelemfelkeltő téma, én is rendszeresen találkoztam fiatal felnőttekkel a vásárlók körében, ami egy hatalmas probléma ma hazánkban. Ahogyan az említettem is a dolgozatomban, akik fiatakorukban kezdenek el cigarettázni, sokkal nagyobb valószínűséggel válnak függővé. Ezt próbálja megakadályozni az SZTFH, melynek módjait is megvizsgáltam. A KSH adatai alapján fény derült arra, hogy 2019-ben minden negyedik nő és minden harmadik férfi dohányzott Magyarországon. Összességében az alacsony jövedelemmel és alacsony végzettségű lakosok között kerültek ki nagyobb számban dohányzó emberek. A nikotin fogyasztásával járó függőség ezek alapján komoly probléma a hazánkban, ami sokszor társul alkohol, esetleg más tudatmódosító szerek alkalmazásával.

9. Irodalomjegyzék

2012. évi CXXXIV. törvény. (2012.). Letöltés dátuma: 2024.. szeptember 20., forrás: jogtár:
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200134.tv>
- A dohányzás története.* (2010.. április 20.). Letöltés dátuma: 2024.. október 27., forrás:
Dohánymúzeum: <https://dohanymuzeum.hu/dohanyzas-tortenete>
- Clinic, M. (2022.. április 19.). *Nicotine dependence.* Letöltés dátuma: 2024.. október 30., forrás:
<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/nicotine-dependence/symptoms-causes/syc-20351584>
- DLTK. (n.a.). *Elektronikus cigaretta (e-cigaretta).* Letöltés dátuma: 2024.. október 24., forrás:
Dohányás leszokást támogató központ: <https://www.leszokastamogatas.hu/elektronikus-cigaretta-e-cigaretta/>
- DLTK. (n.a.). *Hevített dohánytermékek.* Letöltés dátuma: 2024.. október 25., forrás: Dohányzás
Leszokást Támogató Központ: <https://www.leszokastamogatas.hu/hevitett-dohanytermekek/>
- KSH. (2019.). *Dohányzási szokások, 2019.* Letöltés dátuma: 2024.. október 28., forrás: Központi
Statisztikai Hivatal:
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/elef/dohanyzas_2019/index.html
- Nemzeti, D. N. (2013.). Nemzeti Dohánybolt Javasolt Arculati Kialakítása. Letöltés dátuma:
2024.. október 1.
- SZTFH. (2024.. október 31.). Letöltés dátuma: 2024.. november 1., forrás: Egészségvédelmi
tájékoztató: <https://sztfh.hu/tevekenysegek/dohanyugyi-felugyelet/egeszsegvedelmi-tajekoztato/>
- SZTFH. (2024.. 01. 29.). *A fiatalok védelmében fokozottan ellenőrzi a trafikokat az SZTFH.*
Letöltés dátuma: 2024.. október 21., forrás: <https://sztfh.hu/a-fiatalok-vedelmeben-fokozottan-ellenorzi-a-trafikokat-az-sztfh/>
- SZTFH. (2024.. október 31.). *Egészségvédelmi tájékoztató.* Letöltés dátuma: 2024.. november 1.,
forrás: <https://sztfh.hu/tevekenysegek/dohanyugyi-felugyelet/egeszsegvedelmi-tajekoztato/>
- SZTFH. (2024.. október 31.). *Engedéllyel rendelkező Nemzeti Dohányboltok.* Letöltés dátuma:
2024.. november 1., forrás: <https://sztfh.hu/nyilvantartasok/engedellyel-rendelkezo-nemzeti-dohanyboltok/>
- SZTFH. (n.a.). Letöltés dátuma: 2024.. szeptember 16., forrás: Nem SZTFH hatáskörbe tartó
koncessziót, kijelölést érintő ügyek: <https://sztfh.hu/tevekenysegek/dohanyugyi-felugyelet/nem-sztfh-hataskorbe-tartozo-koncessziot-kijelolest-erinto-ugyek/>

Tekla, P. (1998). A koncessziós szerződés. In P. Tekla, *A koncessziós szerződés*. Szeged: a szegedi József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának tudományos bizottsága.

Tobacco. (2022.. május 14). *Mi a nikotin? Milyen hatása van a szervezetre?* Letöltés dátuma: 2024. október 31., forrás: <https://tobaccomagazin.hu/cikk/mi-a-nikotin-milyen-hatasa-van-a-szervezetre>

TrafikTV. (n.a.). Letöltés dátuma: 2024.. október 24., forrás: Trafik TV: <https://diginstore.hu>

wnx.hu. (2013.. július 5.). Letöltés dátuma: 2024.. szeptember 22., forrás: <https://www.wnx.hu/kozelet/nemzeti-dohanybolt>

XVI. tv. 8. § (1) bek. (1991.).

10. Ábrajegyzék

1. ÁBRA A CIGARETTÁK MÉRETEI A 20. SZÁZAD ELEJÉN	7
2. ÁBRA NEMZETI DOHÁNYBOLT CÉGTÁBLA	10
3. ÁBRA A NEMZETI DOHÁNYBOLTOK CÉGÉRE	11
4. ÁBRA AZ SZTFH AKTUÁLIS PLAKÁTJA.....	12
5. ÁBRA DOHÁNYZÁSI SZOKÁSOK A 25 ÉVESEK ÉS ANNÁL IDŐSEBBEK KÖRÉBEN A LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINT, 2019	17
6. ÁBRA A NAPI DOHÁNYOSOK ÉS A KORÁBBAN LEGALÁBB 1 ÉVIG NAPONTA DOHÁNYZÓK MEGOSZLÁSA A RENDSZERES DOHÁNYZÁS IDŐTARTAMA SZERINT	18
7. ÁBRA A NEMDOHÁNYZÓ, PASSZÍV DOHÁNYZÁSNAK KITETT NÉPESSÉG MEGOSZLÁSA A TARTÓZKODÁS HELYE, GYAKORISÁGA ÉS NEMEK SZERINT	19

NYILATKOZAT

a záródolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Majoros Kitti
A Hallgató Neptun kódja: MR4JE3
A dolgozat címe: A dohányzási kultúra hazánkban
A megjelenés éve: 2024.
A konzulens intézetének neve: Agrár-és Élelmiszergazdasági Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Vállalati Gazdaságtan
Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024 év 11. hó 04. nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Majoros Kitti (név) (hallgató Neptun azonosítója: MR4JER3) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot védeésre **javaslom**.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*1}

Kelt: 2024. november 2.

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.